

Az egyházatyák ellene tanúskodnak a római katolikus egyháznak

Cserháti Mátyás

Sok ember azt képzelheti, hogy a római katolikus tanítás benne van a Bibliában, és hogy a római katolikus hagyomány és a Szentírás egymást tükrözik. Sok római katolikus pap is ezt hihette, ameddig el nem kezdte olvasni a Bibliát, aminek hatására megtért, és kilépett a római katolikus egyházból, mivel a Szentírás üzenete sok helyen szöges ellentétben áll a római katolikus hittal. Mint látni fogjuk, a keresztyénség első századaiban számos neves teológus kifejtette nézeteit számos teológiai kérdéstről. Őket szokás „egyházatyáknak nevezni”, római katolikus értelemben is. Noha a valódi egyházatyák Pál, János, Jakab, Péter és a többi apostol, tehát a Biblia szerzői, mégis kijelentéseik azt tükrözik, hogy a keresztyénség korai évszázadaiban nem is hallották a római katolikus tanításokról. Ezért most több korai egyházi teológustól fogunk idézeteket venni több fontos témában, mint például a Szentírás és a hagyomány kérdése, az egyházi tekintély, a sákramentumok kérdése, illetve a jócselekedetek és a kegyelem viszonyáról alkotott véleményeikkel fogunk most megismerkedni. Ezzel azt bizonyítjuk nagyon világosan, hogy a római katolikus egyház tanításai ezekről és más témákról újításnak, illetve a Bibliától idegen tanításnak minősül, így az apostoli tanítás csorbítása, meghamisítása.

A hagyományról és a Szentírásról:

Irénéusz: Senki mástól nem tanultuk meg az üdvösségünk tervét, mint azokon keresztül, akiken keresztül eljutott hozzánk az evangélium, amelyet egyszer nyilvánosan nekünk hirdettek, és egy későbbi fázisban Isten akaratából a Szentírásban átadták nekünk, hogy hitünk alapja és oszlopa legyen. ... Így tehát az apostolok hagyománya létezik az egyházban, és állandóan itt van köztünk, és **menjünk vissza az írásbeli bizonyítékhoz** amit az apostolok adtak nekünk, akik az evangéliumot megírták, és amelyben az Istenről szóló doktrínákat megírták.

Tertullianusz: Így tehát hadd bizonyítsák be azt, hogy azoknak az angyaloknak a teste a csillagokból származik. Ha nem tudják bebizonyítani, mert nincsen megírva, akkor Krisztus testének eredetét sem tudják onnan megfejtetni, amire az angyalok elsőbbségét vették... **de erre nincsen bizonyíték, mert erről a Szentírás nem mond semmit.**

Az íráskok ... bizonyára hitünk alapszabályát adja.

Ha összességében minden igazabb, aminek korább van a keletkezése, és ha az, ami korábbi eredetű, az a kezdettől van, és ha az a kezdetbeni, amit az apostolok írtak, akkor evidens lesz, hogy az az apostoloktól származik, amit szent letéteményként létezik az apostolok egyházában. Nézzük meg, hogy a korintusiak milyen tejet ittak Páltól, hogy a galatákat mivel korrigálták, hogy mit olvastak a filippiek, a tesszalonikiak, illetve az efézusiak; miről beszélnek a rómaiak, oly közel az apostolokhoz... még szent János gyermek egyházai is itt vannak. Annak ellenére, hogy Marcion elutasítja az ő Jelenéseit, a püspökök rendjét pedig amikor visszavezetjük az eredetükhöz, azt találjuk majd, hogy János a szerzőjük... azt mondom, hogy Lukács evangéliuma megállta a helyét azóta, hogy közzétették...

Hippolitusz: Testvéreim, egyetlen Isten van, **Aki felől ismeretet csakis a Szentírásban szerzünk, és semilyen más forrásból.** Amint egy ember e világnak a bölcsességét akarja megszerezni, semmilyen módon sem tudja azt megszerezni, ha nem a filozófusok dogmáit követi, így ha valamelyikünk a kegyes életet akarja gyakorolni, **semilyen más forrást nem**

vehet igénybe, mint Istennek a beszédeiből. Amit a Szentírás nekünk hirdet, ezekre tekintsünk; és amit tanítanak, ezeket tanuljuk meg.

Cipriánusz: 'Ne adjunk hozzá ahhoz', mondja, 'mint amit nekünk átadtak'. Honnan jön a hagyomány? Az Úrnak és az evangélium tekintélyéből származik-e, vagy az apostolok leveleiből származik? **Amit tennünk kell, az le van írva**, és Isten tanuságot tesz ezekről, és Józsuének mondja: 'a törvénynek ez a könyve nem fogja elhagyni a szádat, de meditálni fogsz rajta éjjel és nappal, és azt kell cselekedned, ami le van írva benne.' Ehhez hasonlóan az Úr kiküldi a tanítványait, hogy megkereszteljék a nemzeteket, és hogy mindent betartsanak, amit megparancsolt. Ha ez az evangéliumban tartalmaztatik, vagy a levelekben vagy az Apostolok Cselekedeteiben, hogy 'akik az eretnekségből eredeztetnek, a kezüket csak a megtérésre tegyék rájuk'; akkor ezt az isteni és szent hagyományt tartsák be.

Alexandriai Kelemen: **De azok, akik a legnemesebb feladatra vállalkoznak nem hagynak abba az igazság keresésével, ameddig ezt meg nem kapják a Szentírásból.**

Az, aki az egyházi hagyományt megvetette, és az eretnekek véleményét elfogadta, megszűnt Isten emberének lenni, aki hűséges maradt az Úrhoz. De az, aki visszatért ezen tévelygéséből, **a Szentírás meghallgatásával**, az életét az igazságra fordította... Mivel a tanításunk forrása az Úr a prófétákon, az evangéliumon és az apostolokon keresztül... a tudás kezdetétől a végéig. **De ha más forrásra lenne szükség, akkor igazán semilyen forrást nem lehetne fenntartani.** Tehát az, aki magától hisz a Szentírásnak és az Úr hangjának, amely az Úron keresztül az emberek javát munkálja, valóságosan hithűnek bizonyul. Bizonyára a dolgok felfedezésére használjuk. Amit kritika alá vetünk azt nem fogadjuk el addig, ameddig így nem vetjük alá; így amit kritika alá vetünk, nem lehet elsődleges elv... amit gazdagon nyerünk az elsődleges elv alapján kimutatja, az elsődleges elvhez képest, mi az Úr hangja által az igazság ismeretére nevelődünk.

Origenész: Ahhoz, hogy olyan fontos illetve nehéz tárgyakra vonatkozó állításainkat egyedül következtetésekre építsük, vagy hogy hallgatóinkat pusztán a spekulációt fogadják el, nézzük meg, hogy találunk-e a **Szentírásban olyan állítást, amelynek a tekintélye által ezeket az állításokat bizonyosan megkaphatjuk.**

A doktrínák kérdésében való állításaink bizonyításában előre kell venni a Szentírást, amellyel azt az értelmet bizonyítjuk, amit előterjesztünk. Mivel minden arany, amely a templomon kívül volt, nem szentelődött meg, így minden értelem, ami a Szentíráson kívül van, akármilyen csodálatra méltó is egyesek számára, nem lehet szent, mivel nem a Szentírás értelme korlátozza. Így tehát ne a saját gondolatainkat vegyük elő doktrínáink bizonyítására, ameddig valaki meg nem mutatja, hogy azért szentek, mivel a szent írásokban megtalálhatók, amint Isten templomában.

Jeruzsálemi Cirill: **Ami az isteni és szent hittitkokat illeti, nem lenne szabad a legkisebb megjegyzést tenni a Szentírás nélkül: sem nem szabad félrevezetve lenni érvek valószínűsége és felépítettsége révén. Ne higgyél nekem mivel ezeket a dolgokat mondom neked, ameddig bizonyítást nem nyersz a Szentírásból arra vonatkozóan, amit eléd állítanak: mivel ezen üdvösség, ami a mi hitünk nem okoskodásból, hanem a Szentírásból nyeri bizonyítását.**

Így tehát ne beszéljünk semmit a Szentlélekről, mint ami írva van; és ha valami nincsen megírva, ne is foglalkozzunk vele. Maga a Szentlélek beszél a Szentírást; Magáról

annyit beszélt, amennyit akart, vagy amennyit mi be tudunk fogadni. Azok a dolgok, amelyet elmondott; amiket nem mondott el, ezeket mi nem tudjuk.

Hitünk bizonyossága nem az emberi beszéd művészetén múlik, hanem az isteni Íratok bizonyágtételén.

Chrysostom: Ezek az okok adva vannak, **de szükséges mindegyiküket a Szentírás által bizonyítani, valamint pontosan bizonyítani, hogy amit erről elmondtak nem emberi okoskodás, hanem pontosan a Szentírás mondatai.**

Minden Szentírást Isten ihlette, és hasznos a doktrínákra, az intésre, a javításra, az igazságban való nevelésre... a tanításra. Mert innen tudjuk, hogy tanulnunk kellene valamit, vagy sem, innen tudjuk, mi az, ami hamis, hogy mi által kellene minket megigazítani, miáltal vigasztalódhatunk, és amelyben hiányt szenvedünk, akkor azt megnyerjük. Hogy az Isten embere tökéletes lehessen. Mivel ezt a parancsot adja a Szentírás, hogy az Isten embere tökéletesedhet általa; enélkül nem lehet tökéletes. **Megvan a Szentírás helyettem. Ha bármit meg akarsz tanulni, akkor azt belőle tanuld meg.** Ha így írt Timóteusnak, aki telve volt Szentlélekkel, akkor ezt annál inkább nekünk írta!

Kérve kérek titeket, hogy tudakozzatok az Írásokat, és ne engedjétek hogy ettől titeket bármiféle mások részéről visszatartson.

Poitiers-i Hiláriusz: Az evangéliumi és apostoli hagyománnyal egyetértve egy Istenben hiszünk, a Mindenható Atyában, a Teremtőben, mindennek Alkotójában és Elrendelőjében, Akitől minden származik. És egyetlen Jézus Krisztus Urunkban, az egyszülött Fiában... és a Szentlélekben... aki tehát megtartotta kezdettől fogva a hitét, és aki elhatározta, hogy mindvégig megtartja Isten és Krisztus tekintetében, anathemát mondunk minden eretnek és félrehajlott szektára, ha valaki a Szentírás igaz és egészséges tanításának ellenemond... legyen anathema... mivel minden, ami le van írva a szent Írásokban a próféták és az apostolok által félelemmel hiszünk és követünk.

Augusztinus: **Mi mást tanítsak nektek, mint ami le van írva az apostolban? Mivel a Szentírás meghatározza a doktrínánkat, nehogy ennél feljebb bölcselkedjünk. Így nem tanítok nektek mást, mintsem hogy a tanítóhoz fordítanálak.**

Távolítsunk el mindent, amit egymás ellen idézünk, amit nem a kánonikus könyvekből vezetünk le. De valaki megkérdezheti: miért távolítsuk el ezeket a dolgokat magunk közül? Mivel nem szeretném hogy a szent egyházat emberi doktrínák, hanem isteni beszédek igazolják.

Ha a katolikus püspökök olyasmit eszelnek ki, ami Isten kanonikus írásának ellentmond, ne kövessétek őket gondolkodásmódjukban.

Megjegyzés: Augusztinus mondott olyat, hogy „nem hittem volna, ha a katolikus egyház nem mondta volna”. Ugyanakkor Augusztinus olyat is mondott, hogy „nem hittem volna, ha a neoplatóniak nem mondták volna”. Másodjára olyat is mondott, hogy „a pápa nyilatkozott, a kérdés el van döntve”, de ugyanakkor olyat is mondott, hogy „a Biblia szól, a kérdés el van döntve”. Magyarul nem mindegy, hogy itt Augusztinus valakinek hitt, vagy csak valamit meg akart tudni, illetve hogy ki az igazi tekintély.

Jeromos: Amit a Megváltó mondott, azt bizonyára leírták... De hol van leírva? **A Septuaginta nem tartalmazza, és az egyház nem ismeri el az apokrif iratokat. Így vissza kell mennünk a héberek könyvéhez, ami azon állítások gyűjteménye, amit az Úr elmondott, olyan példák, amiket a tanítványai is elmondtak.**

Amint az egyház Juditot, Tóbiást és a Makkabeusok könyvét olvassa, de a kánonikus könyvekbe nem veszi fel, így ezt a két kötetet (Bölcsességek és az Ecclesiasticus) a nép megszentelődésére olvassák, de ne adjanak tekintélyt az egyház doktrínáinak.

Euzébiusz: Mivel azt állítják, hogy amit a korai tanítók és az apostolok megkaptak, ők azt most hirdetik, és hogy az evangélium igazsága egészen Viktor idejéig fennmaradt... de hogy az utódjának idejétől, Zefrinusztól ez az igazság meg lett hamisítva. És amit mondanak mind lehetségesnek tűnik, hanemha mindenek előtt a Szentírás ellenemond nekik.

És örvendek a testvérek állandóságán, őszinteségén, szelídségén, és okosságán, amint rendben és moderációval a különböző kérdéseket, nehézségeket, illetve egyetértésünk szempontjait. És mindazon vélekedést tovább nem védelmeztük, amit korábban tartottunk, ha nem tűntek helyesnek. És az ellenvetések elől nem tértünk ki, de igyekeztünk amennyire lehetett igazolni azokat a dolgokat, amelyek előttünk álltak, és ha az okkal megelégedtünk, nem szégyenkeztünk megváltoztatni véleményünket, és másokkal egyetérteni; ezzel szemben **lelkiismeretesen és őszintén Isten felé nyitott szivekkel mindent elfogadtunk, amit a Szentírás tanított.**

Athanáziusz: **Mivel az Úrban való igaz és kegyes hit mindenki előtt nyilvánvalóvá vált, mivel azt a Szentírásból tudjuk és olvassuk.**

A Szentírás az üdvösség egyetlen forrása; egyedül az tanít meg minket az evangéliumi kegyesség fegyelmére. Senki se tegyen hozzá, és senki ne vegyen el belőle... **A szent és Istentől ihletett Írás teljesen elégséges ahhoz, hogy belőle megismerjük az igazságot... Ha új idézetet akarnak, ha olyasmit akarnak állítani, ami túl megy azon, ami meg van írva, miért támadnak ránk, akik el vagyunk szánva arra, hogy semmit ne hallgassunk meg, és semmi olyat ne mondjunk, ami túlmegy azon, ami meg van írva.**

Damaszkuszi János: Efelett a törvény és a próféták révén korábbi időkben és utána az Ő egyszülött Fiában a mi Urunk és Istenünk és Megváltónk Jézus Krisztus, mindent megmondott nekünk, Magáról, ami lehetséges volt. Így minden, amit a törvény és a próféták és az apostolok által és az evangélisták által megkaptunk, tudunk, tisztelünk, **és nem keresünk mást ezeken kívül.** Mivel mindent tud, és mivel mindent megad, ami segítségre való, mindent elmondott, ami jó volt nekünk tudnunk; de amivel nem bírtunk, azt titokban tartotta. **Ezekkel elégedjünk meg, és tartsuk magunkat hozzájuk,** és ne vegyünk el örökkévaló határokat, és ne menjünk a szent hagyományon túl.

A kulcsok hatalmáról és az egyház alapjáról:

Poitiers-i Hiláriusz: Olyan hit, miszerint az Isten Fia az Ő Fia csak névben Fia nem az evangéliumok és apostolok hite... honnan van az, hogy az áldott Simon Barjóna megvallotta Neki, hogy Te vagy a Krisztus, az élő Istennek Fia?... **és ezen megvallásnak köve az, amire felépül az egyház...** hogy Krisztust nemcsak meg kell nevezni, hanem hinni is kell benne, az Isten Fiában... **ez a hit az egyház alapja; ezellen a hit ellen nem tudnak ellenállni a pokol**

kapui sem... Ez az Atya kinyilatkoztatása, ez az egyház alapja, és megmaradásának biztosítója.

Origenész: És ha Péterhez hasonlóan azt mondtuk, hogy 'Te vagy a Krisztus az élő Istennek Fia', nem úgy, mintha test és vér megmondta volna nekünk, de egy az Atyától az égből a szívünkbe világító fény megvilágítja ezt nekünk, mi is Péterre válunk, hogy ezáltal az Ige azt mondhatta nekünk, 'te vagy Péter', stb. **Mert a kő Krisztusnak minden egyes tanítványa, aki abból a lelki kőből ittak, ami követte őket, és minden egyes kőre fel van építve az egyház minden szava...** mivel minden szent, akinek megvan az áldott szavak, tettek, és gondolatok az az egyház, amit Isten épít fel.

De ha azt gondolod, hogy egyedül Péterre épül fel az egész egyház, akkor mit mondanánk Jánosról, a mennydörgés fiáról, vagy bármely másik apostolról? Merjük azt mondani, hogy egyedül Péter ellen nem fognak a pokol kapui diadalmaskodni? És hogy a többi apostol ellen fognak diadalmaskodni és a szentek ellen? Nem azt mondja, hogy 'a pokol kapui sem fognak diadalmaskodni ellene' mindegyikükre vonatkozik? És az is, hogy 'és erre a kőre építem fel az egyházamat?' Az Úr a menny kulcsait csak Péternek adta, és a többi szent közül egyik sem kapta meg? De ha az az ígéret, miszerint 'neked adom a mennyek kulcsát' másokra is vonatkozik, akkor miért nem vonatkoznak az a többi dolog, amiről szó esett, és amit Péternek adtak a többinek is átadott volna?

Alexandriai Cirill: Mivel Krisztus az alapja és megmozdíthatatlan bázisa minden dolognak – Krisztus az, Aki mindent visszatart és megtart, hogy szilárdak lehessenek. Őrá mi is fel vagyunk építve, egy lelki ház, akiket a Szentlélek összeszerkeszt egy szent templommá, amelyben Ő saját Maga lakik; mivel a hit által lakik a mi szívünkben. De a következő alapok, amelyek közelebb állnak hozzánk azok az apostolok illetve az evangélisták, azok a szemtanúk, illetve az igének a szolgálói, akik azért álltak fenn, hogy a hitet megerősítsék. Mert amikor felismerjük, hogy az ő hagyományukat követni kell, olyan hitet követünk, ami igaz, és ami nem tér el Krisztustól. **Mert amikor bölcsen és kifogástalanul megvallotta hitét Jézusnak, 'Te vagy a Krisztus, az élő Istennek Fia', Jézus azt mondta szent Péternek: 'te vagy Péter, és erre a kőre építem fel az egyházamat.'** A 'kő' szóval itt Jézus a tanítvány megrendíthetetlen hitére utalt.

Az egyház megrendíthetetlen, 'és a pokol kapui sem fognak diadalmaskodni ellene', mivel a Megváltó szava szerint Ő annak alapja.

Euzébiusz: 'A világ alapjai' alatt Isten bölcsességének erejét kell értenünk, ami által az univerzum létre lett hozva, és amely által a világ meg lett alapozva egy olyan világ, ami nem rendül meg. De nem fogtok az igazságtól tévelyegni, ha úgy gondoljátok, hogy itt 'a világ' maga Isten egyháza, és az 'alapja' az a szilárd kő, amelyen alapozva lett, amint erről a Szentírás azt mondja, hogy 'Erre a kősziklára építem egyházamat, és a pokol kapui sem fognak diadalmaskodni ellene', és másutt pedig '**a kő maga Krisztus**'. Mert, ahogyan az Apostol maga mondja, 'nem lehet más alapot megvetni, mint Jézus Krisztust.' Így tehát a Megváltó szavai által ti is mondhatjátok, hogy az egyház alapja a próféták és apostolok szavai, az Apostol szavaival egybehangzóan: 'Az apostolok és próféták alapjaira felépítve, ahol Jézus Krisztus Maga a szegletkő.'

Jeromos: Az egyetlen alap, amit az apostol lefektetett az Maga az Úr Jézus Krisztus. Erre a stabil és szilárd alapra, ami Maga is a szilárd földön fekszik, épül Krisztus egyháza... mivel az egyházat sziklára alapították; **és Péter apostol erről a kőszikláról kapta meg a nevét (Mt. 16,18).**

Ő, a katolikus egyház, aki biztos lábbal **a sziklán áll, Aki Krisztus**, az egyetlen galamb, tökéletesen áll, közel áll az Ő jobbáéhoz, és nincsen benne semmi gonoszság.

A kőszikla Maga Krisztus, Aki az apostoloknak megengedte, hogy ők is köveknek neveztesse, 'Te Péter vagy, és ezen a kősziklán építem fel egyházamat.'

Nem volt más tartomány az egész földön, ami fogadhatta volna az öröm evangéliumát, és amibe a kígyó belemehetett volna, mint Péter tanítása, **ami Krisztusra, mint kősziklára alapszik.**

Nyssai Gergely: Milyen erőfeszítésre van szükség tőlünk, hogy megemlékezésünk az apostolokhoz méltó legyen? Dicséretünk Simont nem azért illeti, amennyiben halász volt; inkább **a hitére vonatkozik, ami ugyanakkor az egyháznak is alapja.**

Athanáziosz: De ti meg vagytok áldva, akik hit által az egyházban vagytok, és a hit alapjain álltok, teljes kielégítésetek van, és hitetek legmagasabb foka meg sem rendül. Mivel eljutott tőletek az apostoli hagyomány által, és sokszor átkozott irigy emberek azt kívánják, hogy ez ne így legyen. Sőt, megakadályoztattak ebben. Mivel meg van írva: 'Te vagy az élő Istennek Fia', amit Péter isteni kinyilatkoztatás révén mondott el, és akinek Jézus azt mondta, hogy 'Áldott vagy te, Simon Barjóna, mivel ezt neked nem hús és vér mondta el neked, hanem az Én Atyám, Aki a mennyekben van.', stb. Így tehát senki nem fog tudni ellenállni a ti hiteteknek, kedves testvéreim.

Így a zsidók munkája meghiúsul, mivel ők már csak árnyékok, de az egyház szilárdan áll; a kősziklára épült, és a pokol kapui sem fognak tudni diadalmaskodni ellene. Azt kérdezték: Miért mondd te, ember létedre, hogy Isten vagy? Az ő tanítványuk a Samosaténus, és az ő követőinek tanítja ezt az eretnekséget. De nem így tanultuk mi a Krisztust, ha Őt meghallgattuk volna, és Tőle tanultunk volna.

Ambrosiaster: 'Az apostolok és próféták alapjára épülve, Maga Jézus Krisztus lévén a szegletkő.' A fenti igevers egyesíti az Ő és Újszövetséget. Mivel az apostolok azt hirdették, amit a próféták is hirdettek, noha Pál azt írja a korintusiaknak: 'Isten az apostolokat első helyre tette, és utánuk második helyre a prófétákat.' (1Kor. 12,28). De ez másfajta prófétákra vonatkozik, mivel itt Pál az 1Korintusi levélben az egyházi rendekről ír; itt az egyház alapításáról ír. A próféták előre hirdették, és az apostolok pedig le is rakták az egyház alapjait. Így tehát mondja az Úr Péternek: 'Erre a kősziklára építem egyházamat', vagyis arra a katolikus hitre, amit a hívőkben hozok létre az ő életükben.

Emesai Pál: **Erre a hitre épült fel Isten egyháza.** Ezzel az elvárással erre a kősziklára építette fel az Úr Isten az egyház alapjait. Amikor az Úr Jézus Krisztus Jeruzsálembe ment, megkérdezte tanítványaitól, hogy „Kinek mondják az Ember Fiát?”, és az apostolok azt mondták: „Egyesek Illyésnek, mások Jeremiásnak, vagy a próféták közül valamelyiknek.” És erre azt kérdezi, „És ti, vagyis, a választottaim, akik három éven keresztül Velem voltatok, akik megláttátok hatalmamát és csodáimat, és akik láttátok, hogy járok a tengeren, és akik asztalomnál ettetek, ti kinek mondotok engem?” És egyszerre az apostolok korifeusa, a tanítványok szájsöve azzal válaszolt, hogy „Te vagy a Krisztus, az élő Istennek Fia.”

Afratész: A hit... olyan, mint egy épület, amit sok részből építettek fel, úgy, hogy a csúcsa legfelül kiemelkedik. És tudjátok meg, szerettem, hogy az épület alapjaiban köveket

fektetnek le, és így mivel az épület kövekre alapszik, úgy az egész épület felemelkedni, amíg tökéletes nem lesz. **Így az igazi Kő, a mi Urunk Jézus Krisztus minden hitnek alapja. És Óréa, erre a Kőre alapszik a hit.** És a hitre alapulva épül fel az egész szerkezet, amíg be nem fejeztetik. Mivel az alap a kezdete az épületnek. Mivel ha bárki is hitre jut, **ő a Kőre fektetik le, Aki a mi Urunk Jézus Krisztus.** És az Ő építkezését a szelek, illetve a tenger nem tudja ledönteni. A vihar tombolásai miatt nem dől össze, mivel a szerkezete az igazi Kő sziklájára épült. **És benne van Krisztus, aki a Kő, én nem a magam gondolataimat mondtam el, hanem a prófétákét, akik előttem is kőnek nevezték.**

Teodoret: Ne engeddd, hogy bárki is bolond módjára azt állítsa, hogy Krisztus más, mint az Istennek egyszülött Fia. Ne képzeljük magunkat bölcsőbbnek a Szentlélek ajándékánál. Hallgassuk meg a nagy Péter szavait: 'Te vagy a Krisztus, az élő Istennek Fia.'. Hallgassuk meg azt, hogy Krisztus hogyan igazolja ezt a hitvallást: 'Ezen a kővön', mondja 'építem fel egyházamat, és nem diadalmaskodnak ellene a pokol kapui sem.'. Amint Pál is, aki az egyház kiváló építője, nem vetett más alapot ezen kívül: 'Én, mint bölcs építőmester lefektettem az alapot, és más épít rajta. De minden ember figyelmezzon is arra, hogy hogyan épít rajta. Mivel **más alapot nem vethetünk, mint Aki Maga Jézus Krisztus.**'. Hogyan is gondolhatnak más alapra, amikor nem szabad alapot lefektetniük, hanem csak építeni arra az alapra, ami már létezik? **A szentíró Krisztusban ismeri fel ezt az alapot, és dicsőséget is ad neki.**

Mivelhogy a mi Urunk Jézus Krisztus megengedte, **hogy az első apostol, akinek a hitvallását az egyház alapjának szánta,** hogy megrettenjen, és megtagadja, de utána felemelte őt.

Bizonyára a kegyes hitet és az igaz hitvallást nevezi 'kőnek'. Mivel az Úr megkérdezte a tanítványaitól, hogy az emberek kinek gondolták Őt, Péter beszélt, és azt mondta, hogy 'Te vagy a Krisztus, az élő Istennek Fia', amire az Úr azt válaszolta, hogy 'Bizony, bizony, mondom neked, hogy te Péter vagy, és én erre a kősziklára építem fel egyházamat, és a pokol kapui sem fognak diadalmaskodni ellene'.

Nagy Gergely: Mivel az igazság egyedül a katolikus egyházból, az Úr azt mondta, hogy van egy hely, ahol mindenki láthatja Őt. Mózes kősziklára állt, hogy megtekinthesse az Istent, mivel ha valaki nem tartja meg a hitnek szilárdságát, az nem tekintheti meg Istent. **Erre a szilárdságra mondta az Úr, hogy 'erre a kősziklára építem fel egyházamat.'**

Cassiodorus: 'Nem mozdul meg soha' – ezt mondták az egyháztól, amely egyedül kapta meg ezt az ígéretet: 'Te Péter vagy, és én erre a kősziklára építem fel egyházamat, és a pokol kapui sem fognak diadalmaskodni ellene'. **Az egyházat azért nem lehet elmozdítani, mivel szilárdan arra a biztos kősziklára van helyezve, Aki az Úr Jézus Krisztus.**

Az egyház alapja az Úr Krisztus, aki összetartja az Ő egyházát, hogy ha megrázzák, ne dőljön össze, amint az apostol mondja, hogy 'Mivel senki nem vethet más alapot, mint ami már le van fektetve: Aki a Krisztus Jézus' (1Kor. 3,11)

Helenopolis-i Palladius: 'Ti pedig kinek mondotok engem?' Senki nem válaszolt, csak Péter, aki mindenkinek a gondolatait képviselte: 'Te vagy a Krisztus, az élő Istennek Fia'. Így a Megváltó, ennek a válasznak a helyességét jelezvén, azt mondta, hogy 'Te Péter vagy, és erre a kősziklára' – vagyis Péter hitvallására – 'építem fel egyházamat, és a pokol kapui sem diadalmaskodhatnak ellene'.

Seleucia-i Bazileusz: 'Te vagy a Krisztus, az élő Istennek Fia'. Jézus ezen választ helyeselte, és ezzel mindnyájukat a következőképpen tanította: 'Áldott vagy te, Simon Barjóna, mivel nem hús és vér nyilvánította ki ezt számodra, hanem az Én mennyei Atyám.' Pétert áldottnak mondta, hogy Péter az ő hitét párosíthatja a kijelentéséhez, mivel a választ annak helyessége miatt dicsérte meg. Krisztus ezt a hitvallást kősziklának nevezte, és 'Péternek' azt, aki ezt a hitvallást megtette, mivel a hitvallónak a neve illeszkedett is a hitvalláshoz. **Mivel ez a kőszikla a vallásnak a kősziklája, ami az üdvösségnek az alapja, a hitnek és az igazságnak az alapja: 'Mivel más alapot nem lehet vetni, mint ami már létezik, Aki a Krisztus Jézus'.** Akié legyen a hatalom és a dicsőség mindörökké.

Ancyra-i Nilus: Péter, akit Kéfásnak is mondtak, **az ő hitvallásával alapját vetette az egyháznak.**

Seville-ai Izidór: Minden apostol szintén magán hordozza az egyház jegyeit, mivelhogy hasonló hatalmat kaptak a bűnök megbocsátására. Az ösatyák jegyeit is magukon hordozzák, akik a prédikálás által előhozták Isten népét a világban... **Az okos ember, aki a házat sziklára építette a hűséges tanítóhoz hasonló, aki a tanításának és életének alapját Krisztusra alapozza.**

Továbbá Krisztust 'alpnak' neveztetik, mivel a katolikus egyház őrajta épül.

Damaszkuszi János: Cézeari Filippinél, ahol a tanítványai össze voltak gyűlve, maga az Élet Kősziklája kivájt Magának egy ülőhelyet egy bizonyos kőben. Utána megkérdezte a tanítványaitól, hogy kinek gondolják Őt az emberek? Nem azért tette fel ezt a kérdést, mivel nem tudott az emberek tudatlanságáról, mivel Jézust nem kell felvilágosítani... Emberként mindent felderítő kérdést tett fel, de Istenként azt az embert hozta ki a sötétségből, akit elsőként hívott meg, és aki elsőként követte is Őt... Istenként Jézus inspirálta ezt az embert, és rajta keresztül beszélt. Mi volt a kérdés? 'De ti kinek mondotok engem?' És Péter, akit áthatott a tűz a Szentlélek indíttatására azzal válaszolt, hogy 'Te vagy a Krisztus, az élő Istennek Fia'. Ó, tökéletes száj, Tökéletesen áldott ajkak! Ó, teológus lélek!... **Ez az a szilárd és mozdíthatatlan hit, ez a kőszikla, amelynek nevét te hordozod, és amelyre az egyház épül.** Ezellen a pokol kapui, az eretnekek szája, a démonok mesterkedései-mivel támadni fognak-nem fognak diadalmat aratni. Fegyvert ragadnak majd, de nem fogják legyőzni.

Ez a kőszikla Krisztus volt, az Istennek testté lett Igéje, az Úr, mivel Pál világosan azt tanítja, hogy 'A kőszikla Krisztus' (1Kor. 10,4).

Az eukarisztiáról:

A Didaché: Az eukarisztikus háladással így adjatok hálát: először a poharat illetően: Hálát adunk neked Atyánk, mivel a fiad, Dávidnak szent szőlője, akit ismertté tettél számunkra a Te Fiad Jézuson keresztül, Tiéd a dicsőség örökkön örökké. És a kenyér törését illetően: Hálát adunk neked Atyánk, az életnek és ismeretnek, amit ismertté tettél nekünk a Te Fiadon keresztül, Jézus; Tiéd a dicsőség örökkön örökké. Amint ezt a kenyeret a hegyekre szórták szét, és amit összegyűjtöttek a világ széléről a te országodba; mivel Tiéd a dicsőség és a hatalom Jézus Krisztuson keresztül, örökkön örökké. De ne engedd senkit megennie ezt az eukarisztiás hálaételből, csak azt, aki meg van keresztelkedve az Úr nevében, mivel ezt illetően mondta az Úr, hogy ami szent azt ne adjátok a kutyáknak.

És amint ezt elvégeztétek így adjatok álát: Nekünk adunk hálát, Szent Atyánk, a Te szent nevedért, amit oltárrá tettél a mi szívünkben, és az ismeretért és a hitért és a halhatatlanságért amit nekünk adtál a Te Fiadon keresztül, Jézus Krisztus; Tiéd a dicsőség örökkön örökké. Te, Mindenható Mesterünk, mindent a Te nevedért teremtettél, és ételt és italt adtál minden embernek, hogy ezzel hálát adjanak neked; de lelki ételt és italt és örök életet adtál nekünk a Te Fiadon keresztül. Mindenek előtt neked adunk hálát, hogy te hatalmas vagy; Tiéd a dicsőség örökkön örökké.

Justin Martyr: Eléggé nyilvánvaló ebből a próféciából, hogy Krisztus azért adta nekünk ezt a kenyeret, hogy ezzel megemlékezzünk az Ő testére, amit felvett azoknak, akik hinni fognak Benne, és akikért szenvedett, és a pohárért, amit fel kell ajánlanunk az eukarisztiában az Ő vérének emlékezetére.

Antiokhiai Teofilusz: Noha magad jól cselekszel, boldogan eltűröd a bolond embereket. Másképpen nem engedted volna meg, hogy értelmetlen emberek üres szavakkal hatással legyenek rád, hogy hitelt adjál annak **az elterjedt hiedelemnek**, amiért hitetlen ajkak hamisan vádolnak minket, akik Istent imádjuk, és akik magunkat keresztyénnek hívjuk... **hogy emberi húst eszünk.**

Alexandriai Kelemen: **A Szentírás ennek megfelelően a szent vér szimbólumának mondja a bort.**

Cipriánusz: De amikor a szőlől véréből esik szó, mi más is mutatnak be, mint **az Úr vérének poharának a bora?**... Csodálkozom azon, hogy bizonyos helyeken az evangéliumi és apostoli tanítással szemben vizet tesznek az Úr poharába, **ami egyedül nem jelképezheti az Úr vérének...** Mivel a víz népeket jelképez, a Szentírás így nyilatkozik a Jelenések könyvében, hogy 'azok a vizek, amiket láttál, amin a szajha ül, azok népek és sokaságok és nemzetek és nyelvek.' Ez is, amint mi is felfogjuk, benne van a pohár titkában. Mivelhogy Krisztus mindnyájunkat szereti, amint felvette Magára a bűneinket, azt látjuk, hogy **a vízben az emberek vannak jelképezve, és Krisztus vére pedig a borban. De a pohárban a víz a borral keveredik, Krisztus egyesül az Ő népével, és a hívők sokasága Vele egyesül, Azzal, Akiben hisznek.**

Euzébiusz: **A boron keresztül, ami az Ő vérének a szimbóluma, úgy tisztítja meg azokat a bűneiktől, akik az Ő halálába keresztelkednek meg, és akik hisznek az Ő vérében.** 'Vegyétek, igyatok, ez az én vérem, ami kiontatik sok bűnöknek bocsánatáért; ezt cselekedjétek az én elmézetemre', és az a kifejezés, hogy 'a fogai fehérebbek voltak a tejnél' a misztikus étel fényességének és tisztaságát jelképezte. **A tanítványainak a jelképeket adta át... hogy ezzel az Ő testének jelképét elkészítsék.**

Athanáziusz: Itt is mindkét kifejezést Magára vonatkoztatta, nevezetesen a húst és a lelket; szétválasztotta egymástól azt, ami a húsról vonatkozik attól, ami a lélekre vonatkozik, azért, hogy abban tudjanak hinni, ami nemcsak látható, hanem ami láthatatlan is, hogy ezzel azt tanulják meg, hogy amit mond, az nem hús-vér, hanem lelki. **Mert hogyan is lenne hozzá elég a teste az egész világnak, ha azt meg kellene enni?** De éppen is emiatt beszélt az Ember Fiának mennybemeneteléről, hogy elvonja a figyelmüket a testies gondolatoktól, és hogy megértsék, hogy **ez a hús mennyi táplálék volt és lelki étel volt, amit Ő ad nekik.** Mivel, mondta, amit nektek beszélek lélek és élet, vagyis, hogy ami nyilvánvalóvá válik, és ami a világ megváltására adatik, az a hús, ami az enyém. **De ez a hús és vér, nektek adom,**

mint lelki táplálék, hogy ezt megtehessem... lelkileg mindenkinek, hoy ezzel megtartasson mindenki az örök életre való feltámadásra.

Ágoston:

1. Ágoston azt tanítja, hogy a sákramentumok, beleértve az eukarisztia is, pusztán jelek, illetve jegyek, amelyek lelki valóságokat jelentenek illetve szimbolizálnak:

A tanítványainak odaadta az Ő testének és vérének jeleit.

Az áldozat tehát egy látható sákramentum, vagy szent jele egy láthatatlan áldozatnak... tehát azt, amiről általában azt mondjuk, hogy az egy áldozat pusztán jegye a valódi áldozatnak. Maga azt mondja, hogy „Aki eszi az én testemet és issza az én véretem bennem lakik, és én őbenne.” – ez azt mutatja, hogy mit jelent valóságosan és nem sákramentumszerűen enni az Ő testéből és inni az Ő véréből; hogy Krisztusban legyünk, Ő pedig mibennünk.

Ezek tehát valóságosan megették a Krisztus testét, nemcsak sákramentálisan, hanem valóságosan, vagyis hogy beleépültek az Ő testébe...

Ez az, ami hozzátartozik a sákramentum lényegéhez, nem a látható sákramentumhoz, hogy belsőleg kell enni, és nem külsőleg, hogy szívben kell enni, és nem a fogakkal megrágni... Amint jobbá válunk a Krisztussal való közösség által, az Ő testének és vérének egyesülése által, amit az evés és ivás jelképez. Így tehát Ő általa élünk, ha Ő vele táplálkozunk, hogy az örök életet megkapjuk, amit nem mi magunktól kaptuk.

2. Másodjára, mivel Krisztus a mennyben van, így Ágoston úgy értelmezi a Krisztus húsának evéséről és vérének ivásáról szóló részletet a János 6-ból, hogy az csak egy jelkép. Ha valaki úgy vesz részt a sákramentumban, hogy nem lakozik Krisztusban, olyan módon nem tudja Krisztus testét enni vagy az Ő véréét inni.

Hallottuk az igaz Mester, az isteni Megváltó, az emberi Megmentő szavait, hogy az Ő véréhez csatlakozzunk, mivel az Ő Testéről és Vérééről beszélt; az Ő Testét Húsnak mondta és az Ő Véréét pedig Itálnak... Amikor ezt a Húst és Vért ajánlotta nekünk, azt mondta, hogy 'Ha nem eszitek az én Testemet és nem isszátok az én Véretem, semmi élet nincsen bennetek'... a tanítványai megbotránkoztak... ezek után mit válaszolt? 'Ezek a szavak megbotránkoztatott titeket?'... azt képzétek, hogy most fel fogom osztani a testemet, hogy szétvágom magamat, hogy odaadjam nektek? Mi lesz akkor, ha látjátok, hogy az Ember Fia felszáll a mennyben, amint korábban volt? Az, Aki épp módon felszáll a mennybe, azt nem úgy teszi, ha előtte megették volna... hogy az ivás, mit szolgál, ha nem az életre? Edd az Életet, idd az Életet; életed lesz, és az az Élet teljes lesz. És ez így lesz, hogy Krisztus Teste és Vére minden ember élete lesz; ha az amit a sákramentumban láthatóan veszünk, a valóságban lelkileg esszük és isszuk. Mivel Maga az Úr azt mondta, hogy 'Maga a Lélek él, de a test nem ér semmit Azok a szavak amiket szóltam nektek lélek és élet'.

Ki az Isten országának kenyere, hanem az, Aki azt mondja, hogy 'Én vagyok az élet kenyere, ami a mennyből jön hozzátok'? Ne a szájadat készítsd elő, hanem a szívedet. Ezzel az alkalommal mondták el ezt a példabeszédet erről a vacsoráról. Lám, hiszünk Krisztusban és hitben fogadjuk is. Ha Őt befogadjuk, akkor tudjuk, mit kell gondolnunk. Keveset kapunk, de a szívünkben kielégítettünk. Így tehát nem az amit

látunk, ami táplál bennünket, hanem az, amit a hit által eszünk. Így nem azt keressük, ami külsődleges.

Így tehát azt a húst kell ennünk, ami nem romlik el, hanem ami az örök életre tart. Mi célból készítitek elő a fogaitokat és hasatokat? Higgyjél, és máris táplálkoztál.

Most pedig arról beszél, hogy mi fog történni, és hogy mit jelent az Ő testét enni és az Ő vérét inni. 'Az aki megeszi az én testemet és issza az én véretem énbennem lakik és Én pedig őbenne.' Így tehát hogy az ember megeszi azt az ételt és issza azt az italt azt jelenti, hogy Krisztusban él és Krisztus Őbenne. Következésképpen az, aki nem lakozik Krisztusban, és ha Krisztus nem lakozik Őbenne, az szükségképpen nem eszi az Ő testét (lelkileg), és nem issza az Ő vérét (noha lehet, hogy Krisztus testének és vérének sákramentumát fizikailag és testileg rágja)... Amint attól válunk jobbá, hogy résztveszünk Krisztusban az Ő testében és vérében, amit az evés és ivás jelképez. Őbenne élünk azáltal, hogy esszük Őt, és Őt és az örök életet befogadjuk, ami nem tőlünk való.

'Ha nem eszitek az Ember Fiának testét', mondja Krisztus, 'és ha nem isszátok az Ő vérét, nincsen bennetek élet'. Ez bűnnek tűnhet; így tehát jelkép,... édes emléket kellene arról őriznünk, hogy az Ő húsát értünk sebesítették meg és feszítették keresztre.

Hogy a sákramentumok nem áldozatot takarnak, hanem hála és emlékvacsora

A Didaché: És az Úr napján gyűjletek össze, törjetez kenyeret és adjatok hálát, először azzal, hogy megbánjátok bűneiteket, hogy tiszta legyen az áldozatotok. Ne engedjetez senkit hozzátok csatlakozni, aki szomszédjával veszekedik, ameddig ki nem békülte, hogy az áldozatotok tiszta legyen; mivel ez az az áldozat, amiről az Úr beszélt; mindenhol és minden időben hozzátok Nekem tiszta áldozatot; mivel nagy király vagyok, mondja az Úr, és az Én Nevem csodálatos sok nép között.

Justin Martyr: Nyilvánvaló ebből a próféciából, hogy a mi Krisztusunk azért adta a kenyeret, hogy vele az Ő testére emlékezzünk, amelyet értünk vett fel, mivel értünk szenvedett, akik Benne hiszünk, és arra a pohárra, amit felajánlunk az eukarisztiában, az Ő vérének emlékezetére.

'Hasonlóan, barátaim, a liszt felajánlása azoknak ajánlatott fel, akik leprásságtól szenvedte, az eukarisztikus kenyérnek egy előképe volt, amelyet a mi Urunk Jézus Krisztus azért rendeltetett el, hogy emlékezzünk a fájdalomaira minden lélekért, akit megtisztított annak bűneitől... **Továbbá azt is megadom, hogy az imádságok és hálaadások azok az egyedüli áldozatok, amelyeket az Isten elfogad.** Mivel a keresztyéneknek csak ilyen imádságokat volt szabad felajánlaniuk, mind szilárd, mind folyékony ételhálaadásaiknál, ahol megemlékezzünk az Isten Fiának passziójára.'

Origenész: Az ember valódi lakomát tart akkor, amikor elvégzi kötelességeit és **szüntelenül imádkozik**, és ezáltal **szüntelenül vértelen áldozatokat** hoz Istennél.

Euzébiusz: Mivel megkaptuk ezen áldozatának emlékét arra, hogy arra megemlékezzünk, az Ő testének és megmentő vérének jegyein keresztül az új szövetség törvényein keresztül, megint arra tanít minket Dávid próféta: 'Asztalt készítettél az én ellenségeim láttára, megkented fejemet olajjal, és poharad pedig megvidít engem.' Láthatóan itt van a misztikus Krisztus jelei valamint a Krisztus asztalának áldozatai, Akin keresztül a boldog áldozati

rítusain keresztül... arra tanítottunk, hogy egész életünkön keresztül a legfelsőbb Istennek vértelen és elfogadható áldozatokat hozunk az Ő Főpapján keresztül, Aki mindenek fölött áll... ezen lelki áldozatok... a próféta szavai ismét egy bizonyos helyen azt mondják, hogy 'Áldozd az Istennek a hálaadás áldozatát, és teljesítsd fogadalmait a Legfelsőnek: Hívjál engem a baj idején, és én megszabadítalak, és te pedig dicsőítesz engem.' És másutt: 'Kezeim felemelik az esti áldozatot', másutt pedig 'Az Istennek tetsző áldozat a megtört szív.'

Így illatos olajat áldozunk fel és elégetünk, amely által megemlékezünk a nagy áldozatról a misztériumokban, amelyet nekünk átadott, és hogy hálát adunk Istennek az Ő megváltói munkájáért... a szent és kegyes himnuszok és imádságok elmondásával, valamint azzal, hogy Neki és az Ő Főpapjának, szenteljük magunkat Aki az Élő Ige Maga, nekik készítjük áldozatainkat... testben és lélekben. A mi Megváltónk, az Úr Jézus, az Isten Krisztusa Melkisedek rendje szerint még most is az Ő miniszterei révén az Ő főpapi munkáját elvégzi az emberek között. Mivel a pogányok azon papja sosem testi áldozatot mutatott be, és csak a kenyeret és bort használta, amikor Ábrahámot megáldotta, úgy a mi Megváltónk, Maga az Úr először, majd az utána következő minden pap Őt követve minden országban az Ő lelki papi munkáját ünneplik meg az egyház törvényei szerint... **a kenyérral és borral az Ő testének és megváltó vérének misztériumát jelképezik.**

Chrysostom: Mi van akkor? Nem minden nap áldozunk? Valóban áldozunk, de ez a megemlékezés, ami az Ő haláláról szól, **egyszeri és nem többszöri.** Hogyan egy, és nem többszöri? Amennyiben az **az áldozat egyszer és mindenkorra mutatott fel,** és a szentek szentjébe vitették. Ezen megemlékezés annak az áldozatnak a jelképe... Ezt annak megemlékezésére végzik, amit ott elvégeztek. **Mivel 'ezt cselekedjétek az én emlékezetemre' (Luk. 22,19). Nem egy újabb áldozat... inkább az áldozatról megemlékezünk.**

A mi főpapunk magason van... az áldozat is magason van, a papunk magason van, az áldozat magason van: **hozzunk tehát olyan áldozatokat, amelyeket fel lehet ajánlani az oltáron, nem többé birkát és szarvast vagy vért illetve zsírt. Mindezeknek a dolgoknak vége van, és helyettük az Istennek tetsző áldozat van (Róm. 12,1).** De mi is az Istennek ettsző áldozat? Azon áldozatok, amelyeket a lélek által hozunk, amelyeket szellemileg hozunk. ('Az Isten lélek, és akik Őt imádják, azoknak Őt lélekben és igazságban kell Őt imádniuk' (Jn. 4,24)), olyan dolgok, amelyeknek nincsen szükség testre, eszközre, különleges helyek, amelynek mindenki saját maga a papja, olyan dolgok, mint a mértékletesség, irgalom, hosszantűrés, alázatosság.

Ágoston: Noha **nem vagyunk kötelesek többé áldozatot hoznunk,** mégis elismerjük az áldozathozatal szükségességét a misztériumok részeként, mivel ezek előrejelezték azt a dolgot, amit jelképeznek. **Sok módon példák voltak,** és számos módon előremutattak arra az egy áldozatra, amelyről mi most megemlékezünk. **Most hogy ez az egy áldozat bemutatott a kellő időben, az áldozat már nem istentiszteleti cselekmény, de még megtartja jelképes tekintélyét.**

A zsidók az ő sokszínű áldozataik során, amelyeket Istennek sokféle módon mutattak be, ahogyan ehhez a rítushoz illett, **jelképesen mutatták be Krisztus áldozatát. Erre az áldozatra a keresztyének is megemlékeznek,** Krisztus testének és vérének szentséges bemutatásában.

'Az aki hálájának áldozatát mutatja be nekem, megtisztel engem ezzel, és ezen az úton megmutatom neki az én megváltásomat.' Krisztus eljövetele előtt ezen áldozat húsa és vére

árnyékként szerepeltek a feláldozott állatokban; **Krisztus szenvedésében vált valósággá a valódi áldozat; Krisztus mennybemenetele után erre az áldozatra a sákramentumban megemlékezünk.**

A megigazulás természete

Kelemen: Szeretetlenben vett Magára a Mester; mivel az irántunk mutatott szeretet miatt a mi Urunk Jézus Krisztus bemutatta az Ő véréért az Isten akarata által, az Ő testét a mi testünkért, az Ő életét a mi életünkért... **Azok mind megdicsőítették és növekedtek, de nem saját maguk miatt vagy a saját tetteik vagy igazságosságuk miatt, hanem az Ő akarata által ami Krisztus Jézusban van, nem saját maguk miatt vagy bölcsességük vagy értelmük vagy szent szívből véghez vitt kegyes cselekedeteik miatt igazulnak meg, hanem a hit által, ami által a Fenséges Isten mindenkit megigazít kezdettől fogva, és Akié a dicsőség örökkön örökké.**

Ábrahám nem a tettek által, hanem a hit által igazult meg. Az élet után tehát semmit nem segít az emberen, ha sok jót vitt véghez, ha nincsen hitük.

Római Kelemen: Így tehát mi is, akik a Krisztus Jézusban kijelentett akarata által el vagyunk hívva nem saját magunk igazulunk meg, sem a bölcsességünkön keresztül, vagy értelmünk, vagy szentségünk, vagy tetteink révén, **hanem a Krisztus Jézus által.**

Athanáziosz: **Nem ezektől, hanem a hit által igazul meg egy ember; amint Ábrahám esetében van ez. Amint ezeket megtárgyalta az apostol ismét megmutatja: semmilyen más úton-módon nem lehet elérni az üdvösséget és a kegyelmet, Izráel és a pogányok számára, ha az eredendő bűn, amelyen keresztül Ádám általment feloldódik. De ezt csak Isten Fia által lehet feloldani... Mivel lehetetlen más módon ezt a bűnt feloldani. Így tehát amint egy emberen keresztül bejött a bűn a világba, úgy egy emberen keresztül jött be a kegyelem mindenkire.**

Polycarp: **Amint tudjátok, kegyelem által vagytok megmentve, nem a saját tetteitek által, hanem Isten akaratán keresztül ami Jézus Krisztusban van.**

...Az Úr Jézus Krisztus... Akiben hisztek... tudván, hogy **kegyelem által vagytok megmentve és nem a tettek által, de az Isten akaratán keresztül Jézus Krisztus által.**

Ignác: Nem emberekért éltek, hanem Jézus Krisztusért, Aki meghalt értünk, hogy ha hiszitek az Ő halálát, megmenekülhettek a halál elől... **De nekem Jézus Krisztus az alap, az Ő keresztje, halála és feltámadása, és a Benne való hit...** Igen, és a prófétákat is szeretetben tartjuk, mivel ők is az evangéliumra mutattak a prédikálásaikban, és bizalmukat Őrá vetették és Őt várták; és mivel Benne hittek, ezért volt megváltásuk a Jézus Krisztusban való egység miatt, Aki megérdemel minden szeretetet és elismerést szent emberektől, akiről Jézus Krisztus tesz tanubizonyosságot, és akik a közös reményben vannak összegyűjtve.

Justin Martyr: Ezután keresztrefeszítették, hogy a prófécia többi része megvalósulhat, mivel a szavak 'megmosta a ruháját a szőlők vérében' előrejelezve azt a szenvedést, amit majd el kell szenvednie, **megtisztítván azokat az Ő vérében akik majd hinni fognak Őbenne...** Valóban, Ézsaiás nem a fürdőkádba parancsolt titeket, hogy lemosátok a gyilkosságot és más bűnöket, amelyet a tengervíz nem tud lemosni, hanem az üdvösség fürdője, amiről beszélt, ami a bűnbánónak szólt, akit azonban bárányok és kecskék vére vagy a bakok hamvai vagy a

lisztáldozat bemutatása nem tud megtisztítani, **hanem Krisztus vére és halála, Aki éppen azért szenvedett halált...** valóban amikor Ábrahám még körülmetéletlen volt, Isten megigazította és megáldotta a Benne való hit által, amint erről az Írások beszélnek... Imádkozunk azért, hogy higgyetek Jézus Krisztusban és hogy a második eljövételénél megmenekülhettek, hogy ne a pokolban vesszete el... **Ábrahámnak az igazság tulajdonított nem a körülmetélés miatt, hanem a hite miatt. Mivel a körülmetélkedése előtt ezt mondták róla: 'Ábrahám hitt az Istennek és ez számított be neki igazságul.'** Mi is, a Krisztuson keresztül az Istenbe vetett hitünk által noha testben körülmetélkedtünk, megvan nekünk a szívbéli körülmetélkedés is, ami miatt reménykedhetünk abban, hogy Istennek tetszeni fogunk, mivel erről kaptunk tanubizonyosságot Tőle a prófétáin keresztül.

Irénéusz: Az ember a kígyó régi sebéből csak egyféleképp tud megmenekülni, **nevezetesen az, hogy ha hiszünk Őbenne,** Aki felvette a bűnös testünknek alakját, és Aki a földről az áldozat fájára emeltetett fel, és mindent Magához vonva megeleveníti a holtakat... Mivel Ábrahám eszerint a hit szerint Isten parancsának szavát követte, és készséggel felvitte Istennek áldozatul az egyszülött fiát, hogy Istennek tetszen, hogy Ő is bemutassa és feláldozza a saját egyszülött Fiát, egy olyan áldozat, ami a mi megváltásunknak szól. Mivel Ábrahám próféta volt, és mivel Lélekben előre látta az Úr napjának eljövételét, valamint az Ő szenvedését, amin ő és a hozzá hasonló Istenben hívő emberek megmenekülhetnek, örömujjongásba tört ki. Az Úr nem volt ismeretlen Ábrahám számára, Akinek a napját látni akarta; sem az Úr apjától, **mivel ő is az Úr szavát hitte, és hitt Benne; ami őneki igazságul tulajdonított. Mivel az Istenbe vetett hit által igazul meg az ember...** Mivel az Úr a ház jó mestere, Aki az Atyjának egész házáat uralja, mivel olyan törvényt hoz, ami jó szolgáltnak és a tanulatlanoknak, és megfelelően tanítja azokat, akik szabadok, és akik a hit által igazultak meg... Mivel minden dologban és minden dolog általey Isten van, az Atya, az egy Ige, és az egy Fiú, és egy Lélek, **és egy üdvösség, aki Őbenne hisz.**

Amikor Krisztus eljött, mindent véghezvitt: és még mindig megvalósítja az egyházban az Új Szövetséget, amit a törvény előre mondott az újra eljövételéig. Amint ezt Pál apostol is mondja a római levélben: **de most a törvény nélkül az Isten igazsága megnyilvánul, és erről tesznek bizonyosságot a törvény és a próféták: mivel az igaz ember hit által él. De azt, hogy az igazak hit által fognak élni, azt már előre megmondták a próféták.**

„...annakfelette a mi írva van, nem kell bölcselkedni; hogy senki se fuvalkodjék fel az egyikért a másik ellen.” (1Kor. 4,6)